

NIČEHO JSEM NEZALITOVAL **Ladislav Suchomel (*1930)**

Jejich odbojovou skupinu obklíčili v okamžiku, kdy se všichni skrývali na půdě osamělého domu v údolí říčky Libochovky na Tišnovsku. Vedoucí skupiny Milan Havlín tehdy ony ozbrojence uviděl jako první. *„Já už byl vzhůru, byli jsme v podkrovní na seně [...] a on – myslím tím Milana Havlína – vlítl nahoru a upozornil nás na ně. Už nevím přesně ty detaily [...], Havlín vyšel ven a oni, jak šli od toho lesa, začali střílet,“* popisuje Ladislav Suchomel klíčový okamžik svého života. Právě byl totiž zatčen. Stejně jako ostatní, celkem šest mladých lidí. *„Tři holky, já, Milan Havlín a Pepík Oliva.“*

Obklíčili je neslyšně přes noc a ráno už měli vše pod kontrolou. Situace vypadala bezvýchodně. *„Stříleli, ale my jsme se nebránili [...], tedy oni stříleli [...], my ne. [...] Strach jsem měl, samosebou. Oni nás tam pak položili venku na břeh říčky Libochovky. Že se nesmíme hýbat a jen ležet na břichu hlavou dolů. Já se ale podíval bokem. Následovalo takové dupnutí na krk tak, že mne pak čtrnáct dní bolelo za krkem. To jsem měl největší strach, nevěděli jsme, co s náma bude, na antonech nás pak odváželi [...].“*

Takto popisuje Ladislav Suchomel dramatické zatčení, které se odehrálo dne 2. října 1949 u obce Rojetín na Tišnovsku. Pak už následovalo jen vězení. Suchomel byl odsouzen na devatenáct let, ve vězení strávil nakonec dlouhých čtrnáct. Propuštěn bude až v roce 1963.

Ladislav Suchomel se narodil dne 21. července 1930 v Tišnově. Jeho otec pracoval v psychiatrické léčebně v Brně-Černovicích jako ošetřovatel. Ladislav Suchomel se vyučil knihkupcem a začal pracovat v tiskárně v Brně. Z poválečné doby si pamatuje ještě básníka Jana Zahradníčka, který psal do časopisu Akord. Suchomel dostal jednou úkol mu něco doručit do kanceláře. *„Já jsem to tedy nesl básníku Zahradníčkovi. Samozřejmě jsem věděl, kdo to je, ale nevěděl jsem, jak ho oslovit. Zahradníček se mne zeptal: ‚Co mi to nesete?‘ Já jsem řekl: ‚Pane mistře, tady vám to posílá pan vedoucí.‘ Řekl jsem ‚mistře‘, protože mne nic jiného nenapadlo,“* popisuje Suchomel. Pak se to vedoucí dozvěděl. *„A řekl mi: ‚Ty troubo, on není žádný mistr tesař.‘ Takže tak jsem se seznámil s básníkem Zahradníčkem,“* vypráví Suchomel.

Jenže čas pro katolickou poezii a vůbec svobodné psaní a svobodný život vypršel v únoru 1948. Suchomel pracoval pro tiskárnu, kde se vydávala především katolická literatura.

Nejdřív jako učeň, ale zůstal tam i po vyučení. Brzy po komunistickém převratu se tedy pustil do odbojové činnosti. Začal roznášet letáky.

„Letáky jsme dělali společně s Břetislavem Jeníkem, jeho otec měl knihkupectví v pasáži Moravské banky v centru Brna. On je vytiskl a pak jsme je roznášeli. V té době jsem už byl vyučený,“ popisuje Suchomel.

Řada mladých odvážných chlapců se v té době také pokouší bojovat proti nastupující totalitě. Jedním z nich je Milan Havlín, student, který byl o dva roky starší než Suchomel. Coby jeden ze zakladatelů odbojové skupiny Lilka, který pocházel také z Tišnovska, byl zatčen na jižní Moravě a skončil v psychiatrické léčebně v Brně-Černovicích, protože po zatčení předstíral epilepsii. Tam působil Suchomel starší jako ošetřovatel. Až se podaří Havlínovi utéct z léčebny, začne s jeho synem, tedy Ladislavem Suchomelem spolupracovat v odboji na Vysočině.

V té době ostatně už musel Ladislav Suchomel odejít do ilegality, protože byl při roznášení letáků téměř dopaden. *„Málem mne přitom chytli, tak jsem utekl k příbuzným do Rojetína na Vysočině a tam jsem se schovával. Pak jsme se s ostatními ukrývali na Vysočině,“* popisuje Suchomel. To už spolupracoval s Milanem Havlínem a jeho přáteli, kteří také na Vysočině organizovali odboj. *„Se skupinou jsme se pohybovali v okolí Rojetína. Milan Havlín byl vedoucím, já byl jeho zástupcem. Ale to nebylo nijak určené ani zvolené.“*

Tato skupina se jmenovala Jánošiči a její členové se na Vysočině pokoušeli zastrašovat komunistické funkcionáře. Brát jim stranické legitimace, ale nikoho přitom neohrozit na životě. Dne 27. září 1949 skupina navštívila doma předsedu komunistické strany v Rojetíně Emila Kvasnicu, kterému odebrala stranické materiály a zbraň. Tím se však dostala do pozornosti tajné policie, jež tam začala plánovat rozsáhlou zatýkácí operaci.

„Měl jsem v plánu odejít na Západ. Ale o to se staral Milan Havlín. On měl kontakty. Já jsem se tím tedy nezabýval,“ vzpomíná Suchomel. Jenže počínání Milana Havlína v té době už bylo také dávno pod kontrolou tajné policie, která jeho působení monitorovala. Takže zatýkání na začátku října 1949 u Rojetína bylo nakonec snadné. Nikdo ze skupiny nekladl odpor. *„Zatčen jsem byl 2. října 1949 a čekal na soud, který se konal až 31. ledna 1950. Byl to proces se skupinou Havlín a spol. Já jsem dostal devatenáct a půl roku a ve vězení jsem strávil bez dvou měsíců čtrnáct let.“*

Ve vězení se setkal s Josefem Robotkou, významným účastníkem protinacistického odboje, spoluzakladatelem Rady tří. Po únorovém převratu byl ovšem komunisty zatčen. *„Když nás převezli do Znojma, tak tam jsem byl s plukovníkem Josefem Robotkou, kterého potom popravili. Nevěděl, že bude popraven, ale tušil to, tak nějak s tím počítal. Byl totiž předtím*

v Moskvě. Mne dali k němu, on trpěl na ischias, tak prý abych se o něj staral. Řekl mi: „Tebe hochu pozvou na Příční ulici v Brně, kde je vyšetřovna, tam tě trochu vyplatí a pošlou domů. Mně pověsí [...]. ‘A vidíte, měl pravdu. Já jsem se o jeho smrti dozvěděl až později. Až v Plzni, na Borech. Spoluvězeň mi to řekl.“ Suchomel s hrůzou vzpomíná, jak potom zůstal na samotce na Nový rok. „Když Robotku odváželi ze Znojma, já už byl na samotce. Byla tam strašná zima. Já byl zmrzlý jako preclík. Odtud mne pak vezli do Brna k soudu,“ vypráví Suchomel. Robotka byl popraven 12. listopadu 1952 v Praze.

„Já jsem největší strach zažil před soudem ve věznici na Cejlu; přišli za mnou, že tam mám advokáta, a on se mne vyptával, jako kdyby to byl estébák. A já se pak zeptal, jak to s námi vypadá. Řekl, že prvních šest má návrh na trest smrti. Já byl na textu obžaloby druhý. To jsem zažil hrůzu, že mne pověsí [...]. Na Cejlu jsem byl v cele číslo 29. To číslo si budu pamatovat celý život.“

Nakonec z jejich skupiny nebyl popraven nikdo. I když Milan Havlín unikl jen o vlásek, trest smrti mu zmírnili jen proto, že byl příliš mladý.

Ladislav Suchomel byl oceněn v roce 2011 Řádem Tomáše Garrigua Masaryka za vynikající zásluhy o rozvoj demokracie, humanity a lidská práva. „Nikdy jsem nepochyboval o tom, co jsem tehdy dělal. Bylo to správné. Nepochyboval jsem ani v těch nejhorších dobách, ani ve věznici v Plzni na Borech, ani jinde,“ říká.

Autor textu Luděk Navara